

Witte vlag

1.

Er zijn contexten waarin een ballon niet thuishoort, zoals? bijvoorbeeld aan een elektrische stoel of grafsteen. Er zijn ook contexten waarin ik niet thuishoor, waarin ik als de misplaatste grap of verkeerde outfit ben. Zo hoorde ik niet thuis in de armen van de depressieve jongen, die me leerde hoe ik een dag kon overslaan. En ik weet zeker dat ik niet thuis hoorde in het huis van mijn oma, die ochtend toen ze bezig was met doodgaan. Maar nu koop ik roze ballonnen aan de kassa van een meisje dat smakkend een zak aardbeiensnoepjes wegwerkt, en weet ik niet zo goed wat te voelen.

'Dat wordt dan 1,99,' zegt ze, haar tong is knalrood gekleurd. Ik geef haar twee euro, stop de ballonnen in mijn rechter jaszak en voel of de fles jonge jenever nog veilig in de andere zak zit. Het koude glas stelt me gerust. Terwijl ik via de automatische schuifdeuren van de winkel weer de winterkou inloop, graaf ik in mijn gedachten om te bedenken wanneer de laatste keer is dat ik mijn vader heb gezien.

Ik herinner me de keer dat ik probeerde te schrijven over iets minder vergankelijk dan de kat van de burens of navelpluis, maar hij me vertelde dat niks tijdloos kan zijn. 'Francien, alles is gebonden aan het hier en nu.' Even later schreef ik een gedicht over de dood dat zelfs mijn oma niet op haar koelkast wilde hangen.

Ik herinner me de keer dat ik mijn sleutels vergat en mijn vader in de fauteuil in slaap was gevallen, hij nergens wakker van werd, de fles wijn nog in zijn hand geklemd als in een film. Ik wachtte op de ochtend in het gras van de achtertuin, dommelde zo nu en dan in een lichte slaap. Het had kunnen regenen, maar dat deed het niet.

Het moet iets meer dan anderhalf jaar geleden geweest zijn, de laatste keer dat ik hem zag. Maar ik weet niet precies waar of waarom. Zoals je soms ook naar huis fietst en je niet herinnert hoe je thuis bent gekomen: verstand op nul en blik op oneindig.

2.

Met kleine stapjes glibber ik langzaam de besneeuwde straat door. Ik kom langs de eik waaruit ik ooit viel en mijn pols brak, langs de heg waarachter vele voetballen verloren gingen en ik passeer het huis van de man die graag keek hoe we met rokjes trampolinesprongen, op warme dagen dat de limonade nog in onze mondhoeken plakte. In de zomer waren de vaders uit de straat altijd vriendelijker. Maar de moeders bleven ook in de winter lief, nadat mijn moeder vertrok. Ze leken het gemis met z'n allen stukje bij beetje te willen compenseren, als een puzzel die ze in elkaar legden, maar waar ze uiteindelijk verveeld door raakten. Mijn handen in mijn jaszakken omklemmen aan de ene kant het zakje ballonnen en aan de kant de fles jenever. Ik stel me voor hoe ik de inhoud van mijn zakken hoog boven mijn hoofd houd, als een witte vlag.

Gefeliciteerd, papa. Ik geef het op. Laten we samen doen wat jij niet kan laten.

Ik weet nu al dat hij me dramatisch gaat vinden. Ik zie hem in mijn hoofd rollen met zijn ogen, zoals hij ook altijd deed als hij het 20.00 uur journaal keek. Dat krijg je ervan, denk ik, als je als theaterliefhebber kinderen neemt.

3.

Er zijn verschillende manieren om je oom te begroeten en niet is er één van. Hij staat in de voordeur en opent zijn mond, sluit hem weer, om hem vervolgens weer open te laten hangen. Zijn huid, waar al jaren geen haar meer op zit, is droog en gerimpeld, als een

sinaasappel die te lang in de zon heeft gelegen. Na een aantal seconden draait hij zich om en keert terug de woonkamer in, waar de stem van mijn tante vandaan komt. Ze vertelt over de keer dat mijn oom tijdens een vakantie tegen een lijk aanzwom in het Comomeer.

'Frank zwom dus op z'n dooie gemakje, toen hij opeens iets langs zijn been voelde glijden. Kan je het je voorstellen?'

Het verhaal doet het altijd goed op verjaardagen, net als de zelfgemaakte appeltaart van mijn tante ook altijd succes boekt. Ik loop de gang door en houd halt in de deuropening van de woonkamer.

'Francien, je bent er!' Mijn tante springt op. 'Ik zal wat te drinken voor je inschenken.'

Het geroezemoes valt stil en ik knik naar de aanwezige gasten: ik herken wat buurtbewoners en mensen van mijn vaders theatergezelschap. De jarige zelf zit in de grote leunstoel in de hoek, in zijn hand een glas rode wijn. Hij staart me even vissig aan zoals mijn oom al eerder deed.

'Francien,' zegt mijn vader.

'Pap,' zeg ik.

We bevestigen elkaars bestaan, elkaars aanwezigheid in de ruimte. Hij zet zijn glas weg, staat op en geeft me een knuffel.

4.

Mijn vader zei altijd dat ik de sterke traanbuizen van mijn moeder heb geërfd. Hij heeft haar niet één keer zien huilen. Mijn vader huilt daarentegen om de haverklap, wat hem goed uitkomt, als acteur zijnde. Hij hoeft maar in de wind te lopen, of er biggelen alweer tranen uit zijn ooghoeken die strepen trekken richting zijn oren. Ook reality-tv deed het vroeger altijd goed voor hem: soms leek hij te vragen om het wenen, als een soort catharsis zoals bij de oude Grieken.

'Pap, waarom huil je?'

'Om deze vrouw die ontslagen is en nu haar huur niet meer kan betalen. Om haar kinderen. Om alles.'

'Hmm.'

'Bedenk je: als alles onlosmakelijk verbonden is, is al het verdriet op de wereld ook mijn verdriet.'

'Ik volg je niet.'

'Noem me maar een holist.'

Ik kwam er op mijn veertiende achter dat de juiste term voor mijn vader 'alcoholist' is.

5.

Er staat een plaat op van Billy Joel en er is een wedstrijd gaande wie zich het best zo natuurlijk mogelijk kan gedragen. Mijn vader is aan het verliezen: hij houdt zijn lege wijnglas nerveus vast, gaat elke minuut weer verzitten in zijn stoel en kijkt me niet langer dan een paar tellen aan.

'Zin om een sigaretje te roken in de achtertuin?' vraagt hij. Een, twee, drie. Hij kijkt weg.

'Ja hoor.' Ik vertel hem niet dat ik gestopt ben met roken, net zoals ik hem niet vertel dat ik eindelijk Tolstoj heb gelezen en het woord 'masturbatie' niet meer als 'mastrubatie' uitspreek. De beloningsmomenten zitten volgens mijn vader in de kleine dingen van het opvoeden. We staan op, pakken onze jassen en lopen via de keuken de achtertuin in. Hij reikt me een sigaret aan. Bij de eerste trekjes stijgt de nicotine naar mijn hoofd en word ik duizelig, de achtertuin, het huis en de hemel beginnen te draaien. Als alles weer zijn vertrouwde locatie heeft gevonden, schiet het cadeau me te binnen.

'Ik heb iets voor je,' zeg ik, en ik vis de ballonnen en fles jenever mijn jaszakken uit. Hij glimlacht, neemt ze aan en bekijkt ze naast elkaar: een vlag wapperend in de wind.

'Wacht,' ik scheur het zakje ballonnen open en gebaar dat mijn vader mijn sigaret moet

vasthouden. Met het plastic aan mijn mond blaas ik tot de roze ballon strak gespannen staat, in het uiteinde draai ik een knoop.

'Tada.'

Ik gooi hem de lucht in en we kijken samen naar hoe de wind de ballon verder de tuin in waait.

'Het leven is een feest, maar je moet je eigen ballonnen opblazen,' zegt hij, en hij neemt een lange trek van zijn sigaret. Ik blaas nog een tweede ballon op.

6.

Het valt me nu op hoe mijn vaders moedervlekken altijd komen in paren, als zwanen. Twee in zijn nek, twee op zijn wang, twee op zijn linker ringvinger. We zitten naast elkaar in de zetel, vader en dochter, als de normaalste zaak van de wereld.

'Ik kwam laatst trouwens in een kringloop Marie tegen, de moeder van Jonne, en die zei dat ze schrok van me.'

'Schrok van je?'

'Dat ik zo op mama ben gaan lijken.'

'Valt wel mee hoor.'

'Vind je?'

'Ik zie weinig gelijkenis,' zegt mijn vader. Hij komt wat dichterbij me zitten en schraapt zijn keel, de rest van het bezoek probeert hard niet op ons te letten.

'Zou je het leuk vinden om eens bij onze repetitie langs te komen? Elke dinsdag- en donderdagmiddag. We hebben het stuk zelf geschreven, Jeroen en ik. Wie had gedacht dat ik nog eens een schrijverscarrière zou starten?' Hij glimlacht even, maar kijkt me erna weer serieus aan.

'Alleen als je het zelf ziet zitten, natuurlijk.'

Ik denk: misschien.

Ik denk: nee.

Ik zeg: oké.

Mijn aanbod om samen de fles jenever te openen en te klinken slaat hij beleefd af.

7.

Het is een gave om een feest op de juiste manier te verlaten. Ik eet de laatste hapjes van mijn appeltaart op en schuif mijn lege schoteltje op de koffietafel.

'Francien?'

Mijn vader wenkt me vanuit de keuken. In zijn handen houdt hij nog een tweede stuk taart, netjes verpakt in huishoudfolie.

'Voor thuis.'

Ik neem de taart aan en schraap mijn keel.

'Ik denk dat ik dan maar eens-'

Hij onderbreekt me.

'Je mag de achterdeur gebruiken, die oude knarren willen je vast allemaal weer kussen voor je weggaat.'

Ik glimlach. Even later vertrek ik stilletjes via de achterdeur naar buiten, loop ik langs de roze ballonnen de tuin door en pauzeer ik even bij het gammele houten hek. Het huis ligt er troosteloos bij, er missen hier en daar een aantal dakpannen en op het raam van mijn oude slaapkamer zitten nog afgebladderde stickers geplakt. Voor ik me weer omdraai en het hek doorga zie ik mijn vader met een nieuwe fles wijn de woonkamer instappen.